

Rovte ob evropskem dnevu totalitarnih in avtoritarnih režimov 23. avgust 2015

Spoštovane gospe in gospodje, ki ste si danes vzeli čas in prišli od blizu in daleč na našo spominsko slovesnost. V letu kot sem ga že večkrat imenoval "leto obletnic", se tokrat poleg že znane tragedije naših mučencev spominjamo tudi naših rojakov, ki so svojo novo domovino ne na svojo željo iskali zunaj naših meja.

Za njihovo pot v tujo deželo pa ni poskrbelo zunanje ministrstvo in razni državni uradi tako imenovane "svobodne domovine". Prepuščeni so bili na milost in nemilost predstavnikov držav, ki so izčrpani od dolgotrajne vojne le s težavo našli posluš za njihove težave.

Na njihovo srečo so bili v svetu tudi dobri ljudje in nekaj takih je bilo tudi iz naših logov. Monsinjur Franc Gabrovšek deželni poslanec izvoljen v Logaškem okraju. Kot predstavnik Jugoslovanske vlade v izgnanstvu je vseskozi spremljal dogajanje v domovini iz Amerike. Njegovo tako rekoč preroško poznavanje takratnega časa mu ni dalo mirnega spanca. Iz njegovega dnevnika je razvidno, da je vseskozi živel v skrbi za svoj narod. Iz pisem, ki jih je pošiljal Hladniku v Argentino si lahko ustvarimo sliko njegovega gorečega zavzemanja za Slovenski narod.

Hladnika, ki je šel v Argentino predvsem zaradi pomoči našim Primorskim emigrantom, ki so svojo eksistenco reševali zaradi fašizma, je doletela povsem nova naloga reševanja Slovencev pred komunizmom. Komaj si je ustvaril ugled med nezaupljivimi rojaki se je že znašel pred novim izzivom. Močna komunistična propaganda ni segala zgolj v lokalne meje. Njegova močna "hribovska" volja in vera v Boga mu je pomagala, da je tudi z pomočjo svojega pisateljskega talenta uspešno krmaril med novonastalim položajem.

Z soavtorico in oblikovalko skromne razstave sva imela kar nekaj težav. Kako iz njegovega prekratkega življenja in obsežnega dela, ki ga je opravil, predstaviti vsaj delček na omejenem prostoru iz njegovega opusa.

Namen predstavitve msgr. Hladnika pa je bila predvsem v tem, da bi spodbudili raziskovalce, dijake, študente, profesorje in zgodovinarje, da začnejo raziskovati njegovo delo. Kot povsem amaterji pri tovrstnem delu smo pripravljeni nuditi maksimalno podporo.

Njegovo veličastno delo, ki bi moralo biti že zdavnaj zapisano v vseh učbenikih v našem šolstvu je potrebno zapisati v zavest Slovenskega naroda. Njegovo hrepenenje po tem, kot je zapisal v svojih spominih, da bo zavriskal ko bo lahko brez potnega lista potoval v Gorico se je uresničilo po vstopu Slovenije v Evropsko unijo. Verjamemo lahko, da je bila samostojna Slovenija tudi njegova želja.

Pomembno delo je opravil za naše begunce in postal njihova prava legenda.

Danes ko se srečujemo z največji valom beguncev po drugi svetovni vojni, ki svojo novo domovino iščejo predvsem v zahodni Evropi, delajo velesile povsem isto napako kot so jo pred sedemdeseti let. Namesto, da bi zagotovili varno in človeku dostojno življenje v njihovem okolju jim gradijo begunske centre in dodeljujejo kvote državam za njihov sprejem. Čeprav si je večina naših beguncev ustvarilo prelepe domove in kariere in so se nekateri uveljavili z svojim delom in znanjem v globalnem svetu ni nikogar, ki nebi raje živel in ustvarjal v rodni domovini. Slovenski begunci v zbirnih centrih Avstrije in Italije niso čakali zgolj pomoči. Takoj so se organizirali in začeli z delom na vseh področjih. Vsako znanje naj bo učitelja, profesorja, duhovnika ali zgolj krojača, mizarja, kovača so znali vključiti v delu za skupnost. Toliko njihove ustvarjalne energije pa je s tem izgubila naša domovina.

Žal še danes ne znamo združiti moči za našo skupnost. Tukaj bi nam poznavanje dela Hladnika, ki je znal združevati naše rojake daleč od svojega doma zelo prav prišlo.

Jože Leskovec